

گزارش کرسی علمی ترویجی: تحلیل رایجترین باورهای غلط در عصر ظهور

چکیده نظر ارائه دهنده یا صاحب نظر یکم کرسی (شامل مقدمه، مباحث مطرح شده، جمع بندی و پی‌نوشت):

مهم‌ترین شبهاتی که مربوط به زمان ظهور مطرح می‌شود قتل و کشتار است که برخی از افراد در این باره افراط کرده و از امام زمان (علیه السلام) و یارانش چهره‌ای خشن و خونریز ارائه می‌دهند که خود شامل دو بخش است: بخشی از آن‌ها، مربوط به ملاحم و فتن قبل از ظهور است که این دسته از روایات، بیشتر از مراسیل عامه است. بخشی از آن‌ها، مربوط به هنگامه ظهور و حکومت امام زمان (علیه السلام) است. این نوع روایات، نیز دو گونه‌اند: الف) روایاتی که از طریق عامه و از نبویات است و بیشتر آن‌ها مشکل سندی دارند، و به پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) منتهی نمی‌شود بلکه این روایات، روایات اسرائیلی از سوی فردی همچون کعب الاحبار مطرح شده است. ب) روایاتی که از طرق اهل بیت (علیهم السلام) نقل شده و یا در کتاب‌های شیعه ذکر گردیده است در این کتاب‌ها، اخبار از حضرات معصومین (علیهم السلام) منقول است و بعضی دیگر از روایات نقل شده، به اهل بیت (علیهم السلام) منتهی نمی‌شود.

و برخی اندیشه تفریط‌گرایی در کشتار زمان ظهور را دارند. این گروه بر آن‌اند که امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) به هنگامه ظهور، از طریق ولایت و تصرف تکوینی، همه آفریده‌ها را مطیع خود می‌کند و کارها را با اعجاز و امور غیرعادی انجام می‌دهد. به خاطر همین کشتار و اعدام بسیار اندک خواهد بود. برای روشن شدن بحث احادیث از امام باقر و امام صادق (علیهم السلام) آمده است. اما باتوجه همان گونه که در احادیث ملاحظه می‌شود، آن گونه نیست که تمامی کارها در زمان قیام قائم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) به خودی خود و با اعجاز و تصرفات تکوینی صورت پذیرد، هر چند در ولایت و تصرف تکوینی هیچگونه تردیدی وجود ندارد که چنین قدرتی نداشته باشند بلکه کار دشوارتر از آن است که امثال مرجئه معتقدند. چراکه با وجود روایات متعدد، نمی‌توان ادعا کرد که به هنگام ظهور، هیچ‌گونه قتل و کشتاری رخ نمی‌دهد، زیرا در آن دوران، بحث از انتقام، اجرای حدود الهی و اقامه حکومت عدل جهانی است و مسلماً این مسأله مهم بدون برطرف کردن خارها و سنگ‌های سر راه آن حضرت، میسر و محقق نمی‌شود.

در زمان ظهور امام (علیه السلام) در رویارویی با دشمنان و در برخورد با اشخاص و گروه‌های مختلف قاطعیت دارند که در در یک تقسیم‌بندی کلی می‌توان دشمنان به دو گروه تقسیم کرد: ۱) غیر مسلمانان که شامل: کافران و مشرکان، اهل کتاب ۲) مسلمانان که شامل: منافقان، راحت طلبان، جموداندیشان.

یکی از ابعاد قیام حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) خون‌خواهی از دشمنان خداوند، پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم)، اهل بیت (علیهم السلام) و همه‌ی ستم‌دیگان تاریخ است. در این میان خون‌خواهی از سیدالشهداء (علیه السلام) از ویژگی خاصی برخوردار است. بنابراین با استفاده از روایات گروه‌هایی که از آنان انتقام گرفته می‌شود، عبارتند از: ۱. انتقام از دشمنان خداوند ۲. انتقام از قاتلان امام حسین (علیه السلام).

بنابراین سیاست امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) همان سیاست پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) است. گاهی مقتضای رأفت و عدالت این است که دشمنان سرسخت و لجوج که با حکومت حضرت (عجل الله تعالی فرجه الشریف) کنار نمی‌آیند و تعداد آنان زیاد نیست از سر راه بردارد. این گونه نیست که تمامی کارها در زمان قائم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) به خودی خود و با اعجاز صورت بگیرد هر چند در ولایت و تصرفات تکوینی ائمه تردیدی نیست. اخباری که در آن‌ها کشتار در حجم وسیعی مطرح شده بخشی از آن‌ها مربوط به حوادث قبل از ظهور است و آن دسته از اخباری هم که مربوط به دوران ظهور است، بسیاری از آن‌ها مشکل سندی دارند.

یکی از موضوعات بحث برانگیز مهدویت موضوع رجعت است. این فصل پاسخگو به شبهاتی در این زمینه است که

عبارتند از: احیای مردگان توسط امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، شبهه تقدم فاضل بر افضل، دوازده مهدی و همچنین رجعت امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف). و نسبت به این مسئله با توجه به آیات و روایات فراوانی که بر رجعت دلالت می‌کنند، نشان می‌دهند که رجعت در مجموع معتقدات شیعه جایگاه والایی دارد. اهل سنت رجعت را انکار کرده و آن را از ویژگی‌های شیعیان می‌دانند. شیعیان زنده نمودن مردگان را به امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) نسبت نمی‌دهند بلکه معتقدند که زنده کردن و میراندن مخصوص خداوند است. دسته‌ای دیگر از روایات بر حکومت دوازده مهدی بعد از قیام قائم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) دلالت می‌کنند. برخی این روایات را با روایات رجعت معارض می‌دانند در نتیجه دست به تأویل این روایات می‌زنند، دسته‌ای معتقدند که این دوازده مهدی، رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) و یازده امام (علیه السلام) به جز امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) هستند. دسته‌ای دیگر نیز معتقدند این دوازده مهدی از اوصیای حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) هستند. برای امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) نیز رجعتی خواهد بود. پایان جهان با پایان حکومت اولیای خدا (امامان یا مهدیون یا دابة الارض) خواهد بود. آنچه مسلم است تا چهل روز پیش از برپایی قیامت سلطنت و ریاست در دست اولیای خدا خواهد بود.

چکیده نظر ناقد(ناقدان) یا صاحب نظر دوم کرسی:

مباحث مهم و جالبی در این مطرح شده است اما بحث در این قسمت نقادانه است. نکات مهم در مورد این موضوع که قابل نقد است عبارتند از: ۱. بحث تصوریات است یعنی ما چه تصویری از این موضوعات داریم، باید شبهه و باورهای غلط را درست معرفی شود و بعد از آن منبع شبهه و شبهه کننده و سپس ارکان آن را استخراج کرد و بعد از آن بیان دلایل شبهه و نقد آن و در نهایت جمع بندی مبحث. (باید بدانیم که پرسش نباید با شبهه خلط شود و از طرفی باید دانست که شبهه یک ادعای باطلی است که حق نمایی می‌کنند). ۲. در نظر گرفتن مباحث روش شناختی؛ در این مقاله به خوبی تفکیک نشده است. در این قسمت باید در پاسخ به باور غلط و شبهات براساس مبانی شبهه و نقطه مشترک وارد بحث بشود. ۳. به کار بردن طرح روش سوال؛ این روش یکی از روشهای اثرگذار در پاسخ به باور غلط است. یعنی به جای تبیین مسئله و استدلال، یک یا چند سوال مطرح می‌شود و از موضع دفاعی به موضع تهاجمی و فعال تغییر داده خواهد شد. ۴. استفاده از روش پاسخ نقضی است. در این نگارش در بعضی از موارد یا استفاده نشده یا تفکیک نشده است. این روش یعنی (باید توجه کنیم در سخنان کسانی که این مسئله را مطرح کردند آیا خودشان همین اشکال را دارند یا نه؟! ۵. پاسخ با روش حلی است. یعنی آوردن دلیل است. در این نگارش در بعضی از موارد استفاده شده است اما به خوبی مراحل تفکیک نشده است. ۶. استفاده از طرح احتمالی جهت رد شبهه. (در این نگارش کمتر از این روش استفاده شده است. در واقع وقتی می‌گوئیم «تحلیل رایجترین باورهای غلط در عصر ظهور» یعنی این تحلیل اولاً باید باور را جزء جزء و سپس جدا کرد دوماً استفاده از روشها به صورت تفکیک شده به طوریکه در مقاله به صورت روشن و آشکار نمایان شود). ۷. محسوس کردن معقولات؛ ۸. استفاده از روش اقرا گرفتن از شبهه کنندگان (در این مقاله استفاده شده اما می‌توانستید آن را تفکیک کنید) ۹. پاسخ به شبهه و باور غلط با نقد و ردّ مبنای شبهه. ۱۰. پاسخ به شبهه و باور غلط با نقد و ردّ لوازم شبهه. ۱۱. تفکیک مباحث جهت نشان دادن تضاد در عقاید شبهه کننده. ۱۲. ارائه مثال.

موارد دیگر نقدها: ۱. کیفیت منابع تحقیق است که ضعیف هستند. ۲. نوآوری مباحث بیشتر به سمت گردآوری اطلاعات بوده است. ۳. عدم نظامند بودن روش و کیفیت استدلالها. ۴. عدم توجه به معرفی، تحلیل، روشن و آشکار کردن تحلیل

ها و ارکان هر تحلیل. ۵. دانستن شبهه اینکه ظاهرش حق نماست و باطنش غلط است و باید حق نمایی نشان داده شود و بطلان آن که روشن نیست، آشکار شود؛ این خیلی مهم و اهمیت دارد.

جمع بندی مدیر علمی کرسی:

بحث ظهور امام زمان (علیه السلام) و شرایط آن دوران از منظر آیات و روایات بسیار متفاوت است. اما آنچه که برای ما مهم و ارزشمند است روایاتی است که درست و صحیح و کامل باشند. چراکه برخی از روایاتی مربوط به زمان ظهور نقل شده است بیان کرده‌اند که در این دوران خونریزی‌های زیادی خواهد شد که باید گفت این روایات سندیت ندارند و بیشتر آنها روایات اسرائیلی هستند. اما طبق روایات معصومین (علیهم السلام) باید بدانیم که با ظهور امام زمان (علیه السلام) مخالفت‌هایی از سوی دشمنان، معاندین، منافقین و غیره خواهد بود. هرچند باید گفت که بیشتر خونریزی‌ها و جنگ‌ها در دوران قبل از ظهور است که فتنه‌های زیادی به همراه دارد. و دوران امام زمان (علیه السلام) همانند دیگر دوران‌های ائمه معصومین (علیهم السلام) با دسته‌ای از جنگ‌ها مواجه خواهد شد اما این به معنای خونریزی زیاد تا ساق پا نیست بلکه امام زمان (علیه السلام) نسبت به همه رحمت و عطف دارند مگر با برخی از دشمنان و افراد خاص برخورد قاطع خواهند داشت. مسئله دیگر که بسیار مورد قبول و اهمیت شیعیان است مسئله رجعت که در دوران ظهور اتفاق خواهد افتاد که به معنای بازگشت است. بازگشت دارای معنای گسترده‌ای است که گاه از ظهور آن حضرت به رجعت یاد می‌شود. بازگشت برخی اموات به دنیا (هرچند غیر از امامان معصوم باشند)، به ویژه مؤمنان خالص و کافران خالص. بازگشت عده‌ای از معصومین، مانند: امیرالمؤمنین (علیه السلام) و امام حسین (علیه السلام) و چه بسا خود پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم)، ترتیب این بازگشت مانند ترتیب قبلی امامت آنان در دنیا نخواهد بود. بازگشت همه‌ی امامان معصوم (علیهم السلام) به از امام حسن عسکری (علیه السلام) تا حضرت امیرالمؤمنین علی (علیه السلام)، هرچند که اهل سنت مسئله رجعت را انکار می‌کنند.

در مورد مباحث نقد شده از سوی استاد ناقد عبارتند از: ۱. بحث تصورات و تحلیل درست از شبهه همراه با استخراج از کان و بیان دلایل و نقد آن و جمع بندی ۲. در نظر گرفتن مباحث روش شناختی. ۳. به کار بردن طرح روش سوال ۴. استفاده از روش پاسخ نقضی ۵. پاسخ با روش حلی ۶. استفاده از طرح احتمالی جهت رد شبهه ۷. استفاده از روش اقرا گرفتن از شبهه کنندگان ۸. محسوس کردن معقولات ۹. پاسخ به شبهه و باور غلط با نقد و ردّ مبنای شبهه. ۱۰. پاسخ به شبهه و باور غلط با نقد و ردّ لوازم شبهه. ۱۱. تفکیک مباحث جهت نشان دادن تضاد در عقاید شبهه کننده. ۱۲. ارائه مثال. ۱۳. پایین بودن کیفیت منابع ۱۴. عدم نوآوری ۱۵. عدم نظامند بودن روش و تفکیم مطالب.